

АКТУАЛНИ АСПЕКТИ НА ОТЧИТАНЕТО И УВЕРНОСТТА ВЪВ ВРЪЗКА С УСТОЙЧИВОСТТА

проф. д-р Али Вейсел

Дипломиран експерт-счетоводител

Регистриран одитор

Преподавател във ВУЗФ – София

Ключови думи:	Резюме
Интегрирана отчетност	<p>В статията се извършва преглед на историческото развитие на комплексното представяне на финансови и нефинансови показатели за оценка на устойчивостта. Обяснява се връзката между интегрираната отчетност и счетоводството на устойчивостта. Представят се свързаните изследвания на Международната федерация на счетоводителите за изразяване на увереност. Очертават се перспективите за развитие. Анализират се съответните изисквания, регламентирани с европейските директиви. Обръща се внимание на пропуските, които не позволяват да се съставят уместни и достоверни нефинансови отчети. Разглеждат се новите разпоредби от 2022 и 2023 г., които трябва да подобрят отчитането на предприятията и увереността във връзка с устойчивостта.</p>
Разширена външна отчетност	
Отчитане на предприятия във връзка с устойчивостта	
Увереност (сигурност) за устойчивостта	
Съвет за международни стандарти за устойчивост	
Европейски стандарти за отчитането във връзка с устойчивостта	

След приемането на изискванията за оповестяване на нефинансова информация от някои предприятия в Европейския съюз, в сила от 1 януари 2017 г., бяха направени множество емпирични изследвания. Те показаха, че действащите правила не са достатъчни за съставяне на уместни, достоверни и съпоставими нефинансови отчети. Чрез тях не може да се установят рисковете за устойчивостта, на които са изложени организациите, както и тяхното въздействие върху хората и околната среда. Затова бяха предприети мерки за подобряване на отчетността. **Целта** на настоящата статия е тяхното изследване чрез проследяване развитието на разпоредбите, свързани с представяне на информацията за екологични, социални и управленски въпроси. Тя се постига с решаването на следните **задачи**:

- преглед на историческото развитие и перспективите на комплексното представяне на финансови и нефинансови показатели за оценка на устойчивостта и на стандартите за увереност (сигурност);
- анализ на изисквания за отчитане на предприятията и увереността във връзка с устойчивостта в Европейския съюз.

1. Комплексно представяне на финансови и нефинансови показатели за оценка на устойчивостта и стандарти за увереност

С развитието на икономиката и обществото хората стават по-чувствителни към въпроси, свързани с екологичното равновесие и социалната справедливост. Затова заинтересованите страни търсят и предприятията започват да публикуват нефинансова информация. За нея се използват различни понятия като: екологично счетоводство (environmental accounting), социалното счетоводство (social accounting), корпоративна социална отчетност (corporate social reporting), счетоводство на устойчивостта (sustainability accounting), отчетност на устойчивостта (sustainability reporting), интегрирана отчетност (integrated reporting), нефинансова отчетност (non-financial reporting), нефинансови отчети (non-financial statement) и други.¹ Общото между посочените термини е, че те се отнасят за комплексното представяне на финансови и нефинансови показатели, за да може да се оцени устойчивостта на предприятията.

Повечето от тези понятия са разпространени още преди 90-те години на XX век. Но решаващо значение за развитие на информацията за устойчивостта имат *Глобалната инициатива за отчетност* (Global Reporting Initiative),² която е основана в Бостън през 1997 г. за насърчаване отчитането на устойчивостта, и инициативата на принц Чарлз – „Проект счетоводство за устойчивост“ [Accounting for Sustainability Project (A4S)]³ от 2004 г. През 2010 г. те създават *Международния съвет за интегрирана отчетност* (International Integrated Reporting Committee),⁴ съпредседателстван от главния изпълнителен директор на *Международната федерация на счетоводителите*.⁵ След неговото създаване се утвърждава понятието интегрирана отчетност.⁶

През м. декември 2013 г., след обширни консултации и тестване от страна на бизнеса и инвеститорите във всички региони на света, този съвет издаде *Международната рамка за интегрирана отчетност*

¹ Вейсел, А. Одиторски ангажименти за изразяване на сигурност относно интегрирани отчети, монография. София, АТА-50, 2018, с. 8.

² www.globalreporting.org.

³ <https://www.princeofwales.gov.uk/the-prince-of-wales/initiatives/accounting-sustainability-a4s> [Accessed January 4, 2018].

⁴ <https://integratedreporting.org/>.

⁵ <https://www.ifac.org/news-events/2010-08/paib-enevs> [Accessed January 4, 2018].

⁶ Вейсел, А. Фундаментални концепции и съдържание на интегрираните отчети, статия, списание ИДЕС, София, брой 1/2018 г.

(International Integrated Reporting Framework)⁷. През следващите години рамката беше популяризирана чрез изследване и публикуване на добри практики за съставяне на интегрирани отчети.⁸ В началото на 2021 г. беше издадена и първата ревизирана рамка⁹ за коригиране на някои разпоредби, свързани с изявлението за отговорността и представянето на резултатите.¹⁰

След издаването на рамката за интегрирана отчетност *Международната федерация на счетоводителите* започна проучванията относно увереността на интегрираните отчети. През 2015 г. беше публикуван документ със заглавие *„Проучване на увереността относно интегрираната отчетност и други възникващи развития във външната отчетност“* (Exploring Assurance on Integrated Reporting and Other Emerging Developments in External Reporting).¹¹ В резултат на направените изследванията през 2016 г. бяха представени дискуссионните документи за ключовите предизвикателства при тези ангажименти.¹² Въведе се понятието „възникващи форми на външна отчетност“ (Emerging Forms of External Reporting). Като приложим стандарт беше определен *Международният стандарт за ангажимент за изразяване на сигурност (МСАИС) 3000 Ангажименти за изразяване на сигурност, различни от одити и прегледи на историческа финансова информация*. През 2019 г. към него бяха публикувани дискуссионни документи за увереността на „разширената външна отчетност“ (extended external reporting) – нов термин, който се използва, защото одиторските ангажименти се прилагат за всички отчетни рамки.¹³ През 2021 г. беше издадено *Незадължителното ръководство за прилагане на МСАИС 3000 за изразяване на сигурност за разширена външна отчетност*.¹⁴

„Интегрирана отчетност“ (integrated reporting) беше най-разпространеното понятие за съвкупното представяне на финансови и нефинансови данни в периода от 2010 до 2021 г. Но през м. ноември 2021 г. към *Фондацията за международните стандарти за финансова отчетност* (IFRS Foundation) се създаде *Съветът за международни*

⁷ The International Integrated Reporting Framework. International Integrated Reporting Council, 2013, <https://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2015/03/13-12-08-THE-INTERNATIONAL-IR-FRAMEWORK-2-1.pdf> [Accessed August 11, 2021].

⁸ Dancey, K. and C. Tilley. A Roadmap for Accelerating Integrated Reporting Assurance, March 31, 2021, <https://www.ifac.org/knowledge-gateway/supporting-international-standards/discussion/roadmap-accelerating-integrated-reporting-assurance> [Accessed August 10, 2023].

⁹ <https://integratedreporting.org/news/iirc-publishes-revisions-to-international-framework-to-enable-enhanced-reporting/> [Accessed August 11, 2021].

¹⁰ Вейсел, А. Ревизирана Международна рамка за интегрирана отчетност от 2021 година – преглед на промените, статия, списание ИДЕС, София, брой 3/2021 г.

¹¹ Вейсел, А. Актуални аспекти на ангажиментите за изразяване на сигурност за разширена външна отчетност, статия, списание ИДЕС, София, брой 4/2021 г.

¹² Supporting Credibility and Trust in Emerging Forms of Reporting. An overview of the International Auditing and Assurance Standards Board's Discussion Paper: Supporting Credibility and Trust in Emerging Forms of External Reporting – Ten Key Challenges for Assurance Engagements, August 2016; Supplemental Information to the Discussion Paper, Supporting Credibility and Trust in Emerging Forms of External Reporting: Ten Key Challenges for Assurance Engagements. Integrated Reporting Working Group. Discussion Paper, August 2016 <http://www.ifac.org> [Accessed August 13, 2021].

¹³ Extended External Reporting Assurance, February 2019; Public Consultation on Proposed Guidance. Extended External Reporting Assurance, March 2020, <http://www.ifac.org> [Accessed August 13, 2021].

¹⁴ Non-Authoritative Guidance on Applying ISAE 3000 (Revised) to Extended External Reporting (EER) Assurance Engagements, April 2021, <http://www.ifac.org> [Accessed August 13, 2021].

стандарти за устойчивост (International Sustainability Standards Board),¹⁵ който включва и *Международния съвет за интегрирана отчетност*.¹⁶ По този начин интегрираната отчетност се поддържа от новия съвет, създаден за разработване на висококачествени, разбираеми, изпълними и световно приети стандарти за оповестяване на устойчивостта.¹⁷ Затова по-актуалните понятия са „счетоводство на устойчивостта“ (sustainability accounting) и „отчетност на устойчивостта“ (sustainability reporting), както беше в научната литература преди 2010 г.

Първите стандарти на *Съвета за международни стандарти за устойчивост* са издадени на 26 юни 2023 г.¹⁸ Те са следните:

- *МСФО S1 Общи изисквания за оповестяване на финансова информация, свързана с устойчивостта* (IFRS S1 General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information); и
- *МСФО S2 Оповестявания, свързани с климата* (IFRS S2 Climate-related Disclosures).

МСФО S1 включва изисквания за оповестяване на информация относно свързаните с устойчивостта рискове и възможности, пред които са изправени предприятията в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план. МСФО S2 определя специфичните оповестявания, свързани с климата, и е предназначен да се използва с МСФО S1. Те представляват инструмент към *Международната рамка за интегрирана отчетност* с насоки за оповестяване на устойчивостта.

Някои от предимствата на тези стандарти, според *Фондацията за международните стандарти за финансова отчетност*, са следните:¹⁹

- позволяват стандартизиране на оповестяванията във връзка с устойчивостта;
- подкрепят се от инвеститори, компании, политици, пазарни регулатори и други от цял свят, включително от *Международната организация на комисииите за ценни книжа* (IOSCO), *Съвета за финансова стабилност*, лидерите на G-20 и G-7;
- изискват само информация, която е съществена и полезна за вземане на решения от инвеститорите;
- основават се на препоръките на *Работната група за оповестяване на финансова информация във връзка с климата* (TCFD), създадена от *Съвета за финансова стабилност* на G-20, рамката

¹⁵ <https://www.ifrs.org/groups/international-sustainability-standards-board/> [Accessed August 10, 2023].

¹⁶ <https://www.integratedreporting.org/news/iirc-and-sasb-form-the-value-reporting-foundation-providing-comprehensive-suite-of-tools-to-assess-manage-and-communicate-value/> [Accessed August 10, 2023].

¹⁷ <https://www.integratedreporting.org/the-iirc-2/> [Accessed August 10, 2023].

¹⁸ <https://www.ifrs.org/news-and-events/news/2023/06/issb-to-issue-ifrs-S1-ifrs-S2/> [Accessed August 10, 2023].

¹⁹ <https://www.ifrs.org/news-and-events/news/2023/06/ten-things-to-know-about-the-first-issb-standards/> [Accessed August 10, 2023].

на Съвета по стандарти за оповестяване на информацията относно климата (CDSB), Международната рамка за интегрирана отчетност и показателите на Световния икономически форум;

- предназначени са да предоставят достоверна информация на инвеститорите, да помагат на компаниите да комуникират как идентифицират и управляват свързаните с устойчивостта рискове и възможности, пред които са изправени в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план;
- информацията, изисквана от стандартите, е предназначена да бъде предоставена заедно с финансовите отчети;
- стандартите са разработени с помощта на същия прозрачен процес, използван за разработване на счетоводни стандарти по МСФО – с повече от 1400 отговора на предложенията. Всички документи, обратна връзка и вземане на технически решения са достъпни за преглед онлайн;
- партньорството с Глобалната инициатива за отчетност (GRI) позволява изграждането на изисквания, оперативно съвместими със стандартите на GRI, като помага да се намали тежестта на оповестяването за компаниите, използващи двете рамки.

Важно е да се отбележи, че стандартите се подкрепят и от Международната федерация на счетоводителите.²⁰ Във връзка с тези промени професионалната организация проучва възможностите за разработване на нов стандарт за увереност (сигурност), който трябва да е независим от рамката за отчетност и основан на принципи.²¹ Наименованието на стандарта ще бъде „Международен стандарт за ангажименти за изразяване на сигурност за устойчивостта 5000 Изисквания за ангажименти за изразяване на сигурност за устойчивостта“ [International Standard on Sustainability Assurance (ISSA) 5000 Requirements for Sustainability Assurance Engagements].²²

2. Изисквания за отчитане на предприятията и увереността във връзка с устойчивостта в Европейския съюз

Изискванията за комплексно представяне на финансови и нефинансови показатели в Европейския съюз са въведени с Директива 2014/95/ЕС²³. Тя е транспонирана в българската нормативна уредба чрез

²⁰ IFAC Applauds IOSCO's Endorsement of IFRS Sustainability Disclosure Standards S1 and S2, July 26, 2023, <https://www.ifac.org/news-events/2023-07/ifac-applauds-iosco-s-endorsement-ifrs-sustainability-disclosure-standards-s1-and-s2> [Accessed August 10, 2023].

²¹ Seidenstein, T. Balancing Urgency and Effectiveness in International Sustainability Assurance Standards, June 9, 2022, <https://www.ifac.org/knowledge-gateway/supporting-international-standards/discussion/balancing-urgency-and-effectiveness-international-sustainability-assurance-standards> [Accessed August 10, 2023].

²² <https://www.iaasb.org/news-events/2023-06/proposed-international-standard-sustainability-assurance-5000-approved-public-consultation-unanimous> [Accessed August 10, 2023].

²³ Директива 2014/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2014 г. за изменение на Директива 2013/34/ЕС по отношение на оповестяването на нефинансова информация и на информацията за многообразието от страна на някои големи предприятия и групи. Официален вестник на Европейския съюз, L 330/1 от 15 ноември 2014 г., <http://eur->

Закона за счетоводството, съгласно който големите предприятия, които са предприятия от обществен интерес и които към 31 декември на отчетния период надвишават критерия за среден брой служители през финансовата година от 500 души, включват в доклада за дейността си нефинансова декларация.²⁴ Разпоредбите, регламентиращи съдържанието на нефинансовата декларация, са в сила от 1 януари 2017 г.²⁵

Законът за счетоводството изисква нефинансовата декларация да съдържа описание на политиките на предприятията по отношение на дейностите им, осъществявани в областта на екологията, социалните въпроси и тези, свързани със служителите, правата на човека и борбата против корупцията. Но не са посочени конкретни изисквания за съставяне на отчетите. Те могат да се намерят в директивата, според която предприятията могат да разчитат на националните рамки, на рамките, основани на нормите на Съюза, или на международните рамки, като например:²⁶ *Схемата за екологично управление и одит (EMAS) [Eco-Management and Audit Scheme]; Глобалния договор на Организацията на обединените нации (ООН) [the United Nations (UN) Global Compact]; Ръководните принципи на ООН за бизнеса и правата на човека, прилагащи рамката на ООН „Утвърждаване, спазване и правни средства за защита“ (the Guiding Principles on Business and Human Rights implementing the UN ‘Protect, Respect and Remedy’ Framework); Насоките за многонационалните предприятия на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСП) [the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) Guidelines for Multinational Enterprises]; Стандарт ISO 26000 на Международната организация по стандартизация (International Organisation for Standardisation); Тристранната декларация на Международната организация на труда относно принципите за многонационалните предприятия и социалната политика (International Labour Organisation's Tripartite Declaration of principles concerning multinational enterprises and social policy); Глобалната инициатива за отчетност (Global Reporting Initiative); или други признати международни рамки.*

В директивата не е посочена *Международната рамка за интегрирана отчетност*. Тя е включена (наред с другите рамки) в *Съобщение на Комисията „Насоки относно оповестяване на*

lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0095&from=BG [Дата на достъпа: 10 август 2023 г.].

²⁴ Закон за счетоводството, обн., ДВ, бр. 95 от 8 декември 2015 г., посл. изм. и доп., ДВ, бр. 19 от 5 март 2021 г., чл. 41. На български език „non-financial statement“ е преведен като „нефинансова декларация“, въпреки че означава „нефинансов отчет“.

²⁵ Пак там, параграф 29.

²⁶ Директива 2014/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2014 г. за изменение на Директива 2013/34/ЕС по отношение на оповестяването на нефинансова информация и на информация за многообразието от страна на някои големи предприятия и групи. Официален вестник на Европейския съюз, L 330/1 от 15 ноември 2014 г., <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0095&from=BG> [Дата на достъпа: 10 август 2023 г.].

нефинансова информация (методика за оповестяване на нефинансова информация)“ от 26 юни 2017 г.²⁷

В насоките са представени основните принципи и съдържанието, което може да включва нефинансовата декларация. Техният анализ показва, че като принципи и структура интегрираната отчетност и нефинансовата декларация са подобни.

Тези разпоредби не бяха достатъчни за оповестяване на уместна информация за екологични, социални и управленски (environmental, social, and governance – ESG) въпроси. Например, според едно проучване, от всичките дружества, листвани на *Българската фондова борса* през 2021 г., само 17 са публикували нефинансова информация.²⁸ Установено е, че нефинансовата информация не се оповестява доброволно за увеличаване на конкурентното предимство или за целите на устойчивостта. Българските дружества не прилагат международни рамки (от всички предприятия само едно прилага *Глобалния договор на Организацията на обединените нации* и едно – насоките на Европейската комисия).

Изследванията на Европейската комисия показаха аналогични резултати. Затова на 21 април 2021 г. беше публикувано предложение за нова директива.²⁹ Някои от посочените основания за необходимостта от подобрения са следните:

- оповестената информация не е достатъчна за потребителите;
- информацията не е достатъчно надеждна, нито достатъчно съпоставима между предприятията;
- липсата на прецизност в изисквания и съществуващият голям брой частни стандарти и рамки затрудняват предприятията.

Впоследствие през м. декември 2022 г. е публикувана *Директива (ЕС) 2022/2464*³⁰, която заменя *Директива 2014/95/ЕС*.

В новата директива понятието „нефинансова информация“ (non-financial information) се заменя от „информация за устойчивостта“ (sustainability information). Промяната е направена, защото терминът „нефинансова“ е неточен, тъй като все по-често тази информация има

²⁷ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC0705\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC0705(01)) [Дата на достъпа: 10 август 2023 г.].

²⁸ Veysel, A. (2022). Non-Financial Information Disclosures by Bulgarian Listed Companies. – Economic Studies (Ikonomicheski Izsledvania), 31(3), pp. 17-33.

²⁹ Предложение за Директива на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива 2013/34/ЕС, Директива 2004/109/ЕО, Директива 2006/43/ЕО и Регламент (ЕО) № 537/2014 относно отчитането на предприятията във връзка с устойчивостта. Брюксел, 21.04.2021 г., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX%3A52021PC0189> [Дата на достъпа: 10 август 2023 г.].

³⁰ Директива (ЕС) 2022/2464 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 537/2014, Директива 2004/109/ЕО, Директива 2006/43/ЕО и Директива 2013/34/ЕС, по отношение на отчитането на предприятията във връзка с устойчивостта. Официален вестник на Европейския съюз, L 322/15 от 16.12.2022 г., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A32022L2464> [Дата на достъпа: 10 август 2023 г.]. Изразът „corporate sustainability reporting“ в заглавието на Директивата е преведен на български език като „отчитането на предприятията във връзка с устойчивостта“. В статията е използван този превод, въпреки че е по-правилно „reporting“ да се превежда като „отчетност“.

финансово значение. Поради това много организации, инициативи и работещи в областта на отчитането във връзка с устойчивостта я наричат „информация за устойчивостта“.

Новите разпоредби са задължителни за всички големи предприятия и всички предприятия, чиито ценни книжа са допуснати за търгуване на регулиран пазар в Европейския съюз, с изключение на микропредприятията. Те се прилагат от 1 януари 2024 г. за предприятията, които са в обхвата на старата директива. По-късно влизат в сила за останалите предприятия.

Директивата изисква въвеждането на общи стандарти за отчитане във връзка с устойчивостта. Отговорността за тяхното разработване е на *Европейската консултативна група за финансова отчетност* – сдружение с нестопанска цел, учредено съгласно белгийското право, което обслужва обществен интерес, като предоставя консултации на Комисията относно приемането на международните стандарти за финансова отчетност.

След множество информационни събития и проведени обществени консултации на 31 юли 2023 г. са приети *Европейските стандарти за отчитането във връзка с устойчивостта* (ЕСОУ) [European Sustainability Reporting Standards (ESRS)].³¹ Те включват:

а/ общи стандарти:

- ЕСОУ 1 Общи изисквания;
- ЕСОУ 2 Общи оповестявания;

б/ стандарти във връзка с екологичните, социалните и управленските въпроси:

- ЕСОУ E1 Изменение на климата;
- ЕСОУ E2 Замърсяване;
- ЕСОУ E3 Водни и морски ресурси;
- ЕСОУ E4 Биологично разнообразие и екосистеми;
- ЕСОУ E5 Използване на ресурсите и кръгова икономика;
- ЕСОУ S1 Собствена работна сила;
- ЕСОУ S2 Работници по веригата на стойността;
- ЕСОУ S3 Засегнати общности;
- ЕСОУ S4 Потребители и крайни ползватели; и
- ЕСОУ G1 Професионално поведение.

³¹ Делегиран регламент (ЕС) .../... на Комисията от 31.07.2023 година за допълнение на Директива 2013/34/ЕС на Европейския парламент и на Съвета чрез стандарти за отчитането във връзка с устойчивостта, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=PI_COM:C\(2023\)5303](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=PI_COM:C(2023)5303) [Дата на достъпа: 10 август 2023 г.]. Регламентът ще влезе в сила на третия ден след деня на публикуването му в Официален вестник на Европейския съюз, като преди това трябва да се одобри от Европейския парламент и от Съвета.

Тези стандарти обхващат пълния набор от екологични, социални и управленски въпроси в отчетите за устойчивостта. При тяхното разработване са взети под внимание дискусиите със Съвета за международни стандарти за устойчивост (ISSB) и Глобалната инициатива за отчетност (GRI), за да се осигури висока степен на оперативна съвместимост със световните стандарти. Въпреки това обаче според Международната федерация на счетоводителите има някои съществени различия и затова сътрудничеството трябва да продължи.³² Препоръката съответства на разбирането, че стандартите на Съвета за международни стандарти за устойчивост следва да функционират като глобална базова линия на оповестяванията за устойчивостта за всички юрисдикции, включително за Европейския съюз.

През следващите години се очаква Европейската комисия да приеме допълнителни стандарти за отделните сектори, съразмерни стандарти за малки и средни предприятия, чиито ценни книжа са допуснати до търговия на регулиран пазар, и стандарти за предприятията извън Европейския съюз.

Ангажиментите за изразяване на увереност относно отчетите за устойчивостта трябва да са с ограничена степен на увереност. По-късно ще се извърши оценка, за да се определи дали е осъществимо изразяването на разумна степен на увереност за одиторите и предприятията. В това отношение Международната федерация на счетоводителите насърчава Европейската комисия да участва в процеса по разработването на новия стандарт за ангажименти за изразяване на увереност за устойчивостта.³³

Въз основа на направеното изследване могат да се обобщят следните **ИЗВОДИ:**

- Най-разпространеното понятие за съвкупното представяне на финансови и нефинансови показатели за устойчивостта след 2010 г. – „интегрирана отчетност“ (integrated reporting), се заменя от „счетоводство на устойчивостта“ (sustainability accounting) и „отчетност на устойчивостта“ (sustainability reporting) след основаването на Съвета за международни стандарти за устойчивост (International Sustainability Standards Board) през м. ноември 2021 г. Новият съвет включва и Международния съвет за интегрирана отчетност. Издадените стандарти представляват инструмент към рамката за интегрирана отчетност с насоки за оповестяване на устойчивостта.
- Стандартите на Съвета за международни стандарти за устойчивост, публикувани на 26 юни 2023 г., се подкрепят от

³² European sustainability reporting standards – first set, Feedback from IFAC (International Federation of Accountants), 7 July 2023, https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13765-European-sustainability-reporting-standards-first-set/F3429987_en [Accessed August 10, 2023].

³³ IFAC Responds to European Sustainability Reporting Standards. Transparency and interoperability needed to support a global system for reporting and avoid costly regulatory fragmentation, especially regarding matters of materiality, July 10, 2023, <https://www.ifac.org/news-events/2023-07/ifac-responds-european-sustainability-reporting-standards> [Accessed August 10, 2023].

Международната федерация на счетоводителите. Организация на професионалните счетоводители разработва нов стандарт за ангажименти за изразяване на увереност за устойчивостта, който трябва да се прилага вместо МСАИС 3000 Ангажименти за изразяване на сигурност, различни от одити и прегледи на историческа финансова информация.

- Изследванията показват, че европейските изисквания за съставяне на нефинансови отчети (нефинансови декларации), в сила от 2017 г., не са достатъчни за оповестяване на уместна и достоверна информация за екологични, социални и управленски въпроси. Поради това през м. декември 2022 г. е приета нова директива. На 31 юли 2023 г. са публикувани *Европейските стандарти за отчитането във връзка с устойчивостта*, които трябва да се одобрят от Европейския парламент и от Съвета. При тяхното разработване са взети под внимание дискусиите със Съвета за *международни стандарти за устойчивост и Глобалната инициатива за отчетност*. Но според *Международната федерация на счетоводителите* има някои съществени различия и затова сътрудничеството трябва да продължи.
- Одиторските ангажименти относно отчетите за устойчивостта трябва да са с ограничена степен на увереност. През следващите години ще се направят изследвания за възможността да се изразява разумна степен на увереност.

Библиографска справка:

1. Вейсел, А. Актуални аспекти на ангажиментите за изразяване на сигурност за разширена външна отчетност, статия, списание ИДЕС, София, брой 4/2021 г.
2. Вейсел, А. Одиторски ангажименти за изразяване на сигурност относно интегрирани отчети, монография, София, АТЛ-50, 2018.
3. Вейсел, А. Ревизирана Международна рамка за интегрирана отчетност от 2021 година – преглед на промените, статия, списание ИДЕС, София, брой 3/2021 г.
4. Вейсел, А. Фундаментални концепции и съдържание на интегрираните отчети, статия, списание ИДЕС, София, брой 1/2018 г.
5. Делегиран регламент (ЕС) .../... на Комисията от 31.07.2023 година за допълнение на Директива 2013/34/ЕС на Европейския парламент и на Съвета чрез стандарти за отчитането във връзка с устойчивостта, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=PI_COM:C\(2023\)5303](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=PI_COM:C(2023)5303) [Дата на достъп: 10 август 2023 г.].
6. Директива (ЕС) 2022/2464 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 537/2014, Директива 2004/109/ЕО, Директива 2006/43/ЕО

- и Директива 2013/34/ЕС по отношение на отчитането на предприятията във връзка с устойчивостта. Официален вестник на Европейския съюз, L 322/15 от 16.12.2022 г., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A32022L2464> [Дата на достъп: 10 август 2023 г.].
7. Директива 2014/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2014 г. за изменение на Директива 2013/34/ЕС по отношение на оповестяването на нефинансова информация и на информация за многообразието от страна на някои големи предприятия и групи. Официален вестник на Европейския съюз, L 330/1 от 15 ноември 2014 г., <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0095&from=BG> [Дата на достъп: 10 август 2023 г.].
 8. Закон за счетоводството, обн., ДВ, бр. 95 от 8 декември 2015 г., посл. изм. и доп., ДВ, бр. 19 от 5 март 2021 г.
 9. Предложение за Директива на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива 2013/34/ЕС, Директива 2004/109/ЕО, Директива 2006/43/ЕО и Регламент (ЕО) № 537/2014 относно отчитането на предприятията във връзка с устойчивостта. Брюксел, 21.04.2021 г., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX%3A52021PC0189> [Дата на достъп: 10 август 2023 г.].
 10. Dancey, K. and C. Tilley. A Roadmap for Accelerating Integrated Reporting Assurance, March 31, 2021, <https://www.ifac.org/knowledge-gateway/supporting-international-standards/discussion/roadmap-accelerating-integrated-reporting-assurance> [Accessed August 10, 2023].
 11. European sustainability reporting standards – first set, Feedback from IFAC (International Federation of Accountants), 7 July 2023, https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13765-European-sustainability-reporting-standards-first-set/F3429987_en [Accessed August 10, 2023].
 12. Extended External Reporting Assurance, February 2019; Public Consultation on Proposed Guidance. Extended External Reporting Assurance, March 2020, <http://www.ifac.org> [Accessed August 13, 2021].
 13. IFAC Applauds IOSCO's Endorsement of IFRS Sustainability Disclosure Standards S1 and S2, July 26, 2023, <https://www.ifac.org/news-events/2023-07/ifac-applauds-iosco-s-endorsement-ifrs-sustainability-disclosure-standards-s1-and-s2> [Accessed August 10, 2023].
 14. IFAC Responds to European Sustainability Reporting Standards. Transparency and interoperability needed to support a global system for reporting and avoid costly regulatory fragmentation, especially regarding matters of materiality, July 10, 2023,

- <https://www.ifac.org/news-events/2023-07/ifac-responds-european-sustainability-reporting-standards> [Accessed August 10, 2023].
15. *Non-Authoritative Guidance on Applying ISAE 3000 (Revised) to Extended External Reporting (EER) Assurance Engagements*, April 2021, <http://www.ifac.org> [Accessed August 13, 2021].
 16. Seidenstein, T. *Balancing Urgency and Effectiveness in International Sustainability Assurance Standards*, June 9, 2022, <https://www.ifac.org/knowledge-gateway/supporting-international-standards/discussion/balancing-urgency-and-effectiveness-international-sustainability-assurance-standards> [Accessed August 10, 2023].
 17. *Supporting Credibility and Trust in Emerging Forms of Reporting. An overview of the International Auditing and Assurance Standards Board's Discussion Paper: Supporting Credibility and Trust in Emerging Forms of External Reporting – Ten Key Challenges for Assurance Engagements*, August 2016; *Supplemental Information to the Discussion Paper, Supporting Credibility and Trust in Emerging Forms of External Reporting: Ten Key Challenges for Assurance Engagements. Integrated Reporting Working Group. Discussion Paper*, August 2016 <http://www.ifac.org> [Accessed August 13, 2021].
 18. *The International Integrated Reporting Framework*. International Integrated Reporting Council, 2013, <https://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2015/03/13-12-08-THE-INTERNATIONAL-IR-FRAMEWORK-2-1.pdf> [Accessed August 11, 2021].
 19. Veysel, A. (2022). *Non-Financial Information Disclosures by Bulgarian Listed Companies. – Economic Studies (Ikonomicheski Izsledvania)*, 31(3), pp. 17-33.
 20. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC0705\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC0705(01)) [Дата на достъп: 10 август 2023 г.].
 21. <https://integratedreporting.org/>.
 22. <https://integratedreporting.org/news/iirc-publishes-revisions-to-international-framework-to-enable-enhanced-reporting/> [Accessed August 11, 2021].
 23. <https://www.iaasb.org/news-events/2023-06/proposed-international-standard-sustainability-assurance-5000-approved-public-consultation-unanimous> [Accessed August 10, 2023].
 24. <https://www.ifac.org/news-events/2010-08/paib-eneews> [Accessed January 4, 2018].
 25. <https://www.ifrs.org/groups/international-sustainability-standards-board/> [Accessed August 10, 2023].

26. <https://www.ifrs.org/news-and-events/news/2023/06/issb-to-issue-ifrs-S1-ifrs-S2/> [Accessed August 10, 2023].
27. <https://www.ifrs.org/news-and-events/news/2023/06/ten-things-to-know-about-the-first-issb-standards/> [Accessed August 10, 2023].
28. <https://www.integratedreporting.org/news/iirc-and-sasb-form-the-value-reporting-foundation-providing-comprehensive-suite-of-tools-to-assess-manage-and-communicate-value/> [Accessed August 10, 2023].
29. <https://www.integratedreporting.org/the-iirc-2/> [Accessed August 10, 2023].
30. <https://www.princeofwales.gov.uk/the-prince-of-wales/initiatives/accounting-sustainability-a4s> [Accessed January 4, 2018].
31. www.globalreporting.org.

CURRENT ASPECTS OF SUSTAINABILITY REPORTING AND ASSURANCE

Prof. Ali Veysel, PhD

Certified Public Accountant

Registered Auditor

Lecturer at VUZF University – Sofia

Keywords:	Summary
<p><i>Integrated Reporting</i></p> <p><i>Extended External Reporting</i></p> <p><i>Corporate Sustainability Reporting</i></p> <p><i>Sustainability Assurance</i></p> <p><i>International Sustainability Standards Board</i></p> <p><i>European Sustainability Reporting Standards</i></p>	<p><i>The article reviews the historical development of the complex presentation of financial and non-financial indicators for assessment of sustainability. The relationship between integrated reporting and sustainability accounting is explained. Related research for assurance from the International Federation of Accountants is presented. The prospects for development are outlined. The relevant requirements regulated by the European directives are analyzed. Attention is paid to gaps that prevent the compilation of relevant and reliable non-financial statements. New regulations from 2022 and 2023, which should improve corporate sustainability reporting and assurance, are reviewed.</i></p>